СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯД[illegible] ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 104. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 3. травня, 1929. VOL XXXVII. No. 104. Jersey City, N. J., Friday, May 3, 1929. THREE CENTS.

ЗБЕРІМ ВЕЛИКОДНУ ПИСАНКУ ЯК ВЕЛИКОДНИЙ ДАР РІДНІЙ ШКОЛІ В КРАЮ

ПОРТЕЗ ХІЛЬ ПРО МЕКСИКАНСЬКУ РЕВОЛЮЦІЮ

КАЖЕ, ЩО ВОНА ВИЙДЕ ДЕРЖАВІ НА ДОБРЕ. ОБОРОНЯЄ КАТОЛИЦЬКУ ЦЕРКВУ.

МЕКСИКО СИТИ, 2. травня. — Президент Мексика Портез Хіль мав з американськими кореспондентами інтервю, підчас якого говорив найбільше про теперішне повстанне. Хіль є того переконання, що тепер наступить в Мексику нова ера та що найблизчі вибори пройдуть в повнім спокою. Всі неспокійні елементи понийдуть тепер до переконання, що правительство всилі упоратися з всякою революцією, бо має за собою більшість населення й армію. Тому буде спокій і можність переведення дальших реформ, які мають на меті піднести край економічно.

Президент підніс між иншим ще й те, що католицька церква як цілість не замішана в мексиканськім повстанню, але багато католиків покриває обороною церкви ріжні бандитські вчинки.

ПОВСТАНЦІ ДАЛІ ПІДДАЮТЬСЯ.

АЛЕ ЕСКОБАР ГОТУЄТЬСЯ ДО ДАЛЬШОЇ БОРОТЬБИ.

ДОҐЛЕС, Аризона, 2. травня. — В місцевости Аґва Пріета піддалося 1,500 повстанців враз з старшинами. Для всіх них примінено амнестію, якої відмовляють тільки найвищим повстанчим командантам.

ЖЕРТВИ АЛЬКОГОЛЮ.

НЮ ЙОРК, 2. травня. — „Метролитен Лайф Іншуренс Компані" подає, що смертельність з приводу пиття деревляного й денатурованого алькоголю збільшається з кождим роком. Минувшого року було в компанії в першім кварталі 144 таких випадків смерти, а сього року було їх вже 175.

ПЕРШИЙ ТРАВЕНЬ ПРОЙШОВ СПОКІЙНО.

СОЦІЯЛІСТИ ЗІБРАЛИ ПОНАД 27,000 ЛЮДЕЙ. 5,000 КОМУНІСТІВ ВЗЯЛО УЧАСТЬ В ПАРАДІ.

НЮ ЙОРК, 2. травня. — Тисячі робітників святкувало свято Першого Травня. „Медисон Сквер Ґарден" був переповнений робітниками-соціялістами, а багато людей мусіло відійти, бо не було місця. Головним бесідником був Нормен Томас, соціялістичний кандидат на президента держави. Томас підніс, що президент Американської Федерації Праці, Вилієм Ґрін, видав відозву, щоби не святкувати Першого Травня, бо це свято чужинецького походження. Томас заявив, що це неправда, бо святкування Першого Травня походить саме з Америки, а допера звідси перейшло воно в 1886 році до Европи.

Зі зібрання вислано телеґрами до англійської Партії Праці з побажаннями побіди при виборах. Співав хор з 300 дітей і 500 дорослих.

В параді комуністів можна було добачити велику скільність дітей. Парадуючі пятнували окликами капіталізм і висказували свої симпатії для совітів.

ГУВЕР УСУВАЄ ҐРУТА.

ЗА ТЕ, ЩО НЕ ФОРСУВАВ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНҐТОН, 2. травня. — Вилієм А. Де Ґрут, прокуратор східного нюйорського округа, одержав письмо від президента Гувера, яким звільнено його з посади.

Сталося це на внесенне ґенерального прокуратора Мичела. Як причину звільнення подано, що Ґрут не пильнував свого діла, а особливо занедбував справу форсовання прогибіції, на що особливо жалувалися федеральні прогибіційні аґенти.

НОВИЙ МІСТ ЧЕРЕЗ ГУДСОН.

ВАШИНГТОН, 2. травня. — „Ди Норт Рівер Брідж Компані" й „Ди Балтімор-Огайо Рейлрод Компані" внесли поданнє до секретаря війни в справі дозволу на будову моста, який лучив би Джерзи Сити з Ню Йорком. Міст цей був би подвійний. Долиною йшло би 9 залізничих торів, призначених для тих компаній, що не мають двірця в Ню Йорку, а тільки в Джерзі Сити, а гора булаб призначена на автомобілі, стріткари й для піхотинців.

В поданню підносять, що зелізничий рух у Ню Йорку зростає до тої міри, що дотеперішні стації не відповідають своїм вимогам. Тому треба будувати нову стацію. Таку стацію побудованоб при 57 вулиці, звідки початоб будову проектованого моста. Найбільше заінтересована в цій будові балтіморська зелізниця, бо вона мусить тепер довозити омнібусами пасажирів з Ню Йорку до Джерзі Сити.

СЕНАТОРИ НА ТИХІЙ, ЛЮБІЙ РОЗМОВІ.

ВАШИНҐТОН, 2. травня. — Сенат відкинув 70 голосами проти 14 домагання сенатора Гефлина з Алабами, щоби висказати своє негодованне, що Гефлина обкидали фляшками, коли він атакував католицьку церкву. Гефлин заявив, що сенатори, які голосували проти нього, були певно під „впливом римського папи". Тоді сенатор Тайдинґ домагався, щоби того висказу Гефлина не протоколувати. На це Гефлин гукнув до Тайдинґа: „Не турбуйтеся так дуже, бо ви й так провалитеся при слідуючих виборах". Тайдинґ відповів: „Я голосую так, як наказує мені мій розум". Тоді Гефлин заявив з іронією: „Кого боги хочуть покарати, тому в першу чергу відбирають розум". У відповідь на це Тайдинґ відтяв: „Тоді сенатор з Алабами мусить бути вже тепер божевільним".

Всі сенатори й ґалерія аж гуділи від сміху.

СТАЛЕВА ПРОДУКЦІЯ РОСТЕ.

„Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен" розпочала новий рік збільшеною продукцією й збільшеним зиском. На кождий шер припадає чистого зиску за перший квартал $5.04, а всіх шерів є 7,116,235.

НОВІ МУЗЕЇ НА УКРАЇНІ.

За постановою Укрнауки у Могилеві (Подільському) відкривається новий музей. Цього року при музеї будуть зорґанізовані промисловий відділ з підвідділом цукрової, цегляної та ґуральної промисловости, відділ ґеольоґії і природи з підвідділами зоольоґії, ботаніки, ґеольоґії та корисних копалин, історично-етнографічний відділ і кооперативний підвідділ. Музей звернувся до суспільства з відозвою, де пояснює свої культурно-історичні завдання.

У Коростенському краєзнавчому музеї буде відкритий сільсько-господарський відділ. Основне його завдання — сприяти розвязанню проблем врожайности.

ГОТУВАННЯ ДО ЮВИЛЕЮ УКР. АКАДЕМІЇ.

Звіти про діяльність відділів ВУАН, що мають увійти до ювилейного збірника ВУАН, уже виготувано до друку.

КАБІНЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ ШЕВЧЕНКОВОГО ЖИТТЯ.

Культосвітні заклади Києва готуються до Шевченківських роковин. Київська філія Інституту ім. Шевченка відкриває кабінет дослідження Шевченкового життя і літератури другої половини 19 сторіччя, а також орґанізує архів, де будуть зосереджені важливі документи з життя й творчости Шевченка та з історії нової української літератури.

Архів стародавніх актів виставляє кілька цінних історичних документів про Тараса Шевченка, зокрема про його роботу в комісії, що опрацьовувала стародавні акти в 1847 році, коли Шевченко служив за художника і змальовував стародавні памятники.

ШЕВЧЕНКОВІ ДНІ В ХАРКОВІ

В день Шевченкових роковин по школах, клюбах, червоних кутках та ріжних инших культурних закладах відбулися вечори та концерти з докладами, присвяченими памяти поета. Зокрема, в клюбах велику увагу звернено на пояснення національної політики радвлади та на популяризацію української культури. Власне з Шевченкових днів почалася тримісячна кампанія ознайомлення мас з українською культурою.

Книгозбірні міста зорґанізували виставки книжок і літератури, що відбивають творчість та добу Шевченка. В сельбуді на майдані Повстання зорґанізовано велику виставку для селян.

Книгозбірні в місті таксамо зорґанізували в себе вітрини книжок про Шевченка. Протягом останніх днів помічається посилений попит на „Кобзаря" та літературу про Шевченка.

Харківські театри відзначили Шевченкові дні спеціяльними постановками. В Держдрамі і Червонозаводському театрови відбулася вистава-інсценізація поеми Шевченка „Гайдамаки". Укрфіл зорґанізував великий симфонічний концерт, де диригували українські композитори. В цьому концерті взяла участь знаменита пяністка Любка Колесса, що прибула до Харкова на ґастролі. Відбувся великий вечір-концерт і в опері. Зразкова капеля таксамо склала спеціяльний концерт, присвячений Шевченковим дням.

ЗАРІЗАВСЯ ІЗЗА ТАНЦЮРИСТКИ.

21-літній Ґрох залюбився в американській танцюристці, ніґерці Бейкер. Він їздив за нею по ріжних містах, посилаючи їй увесь час квіти та любовні цидулки. Коли вона танцювала в Загребі, Ґрох зробив замах на своє життя, пробивши себе ножем. Тепер залюблений находиться між життям і смертю.

ПАСАЖИР ЗГУБИВСЯ В МОРІ

Представник менчестерської фірми, Найт, що вертався до Англії після комерційної поїздки по Америці, зник з пароплава. Думають, що він випадково упав з корабля в море й утопився ніким незамічений.

ВІДКРИТТЯ НОВОЇ КОНСЕРВАТОРІЇ.

Культвідділ ХОРПС-у відкрив консерваторію. Консерваторія широко охоплює всі музичні спеціяльні та теоретичні науки і в свойому навчальному пляні має такі дисципліни: народні інструменти — бандура, кобза, гармонія, балалайка т. ін.; струнні — скрипка, віолончеля; мідні-духові — флет, обой, труба т. ін.; ударні; сольоспів; теоретичні дисципліни та історію музичної культури.

СУМНІ ВИГЛЯДИ ДЛЯ МОСКІТІВ У ВІННІПЕҐУ.

Сумні вигляди є сего року для москітів у Вінніпеґу. Горожане міста завзялися знищити москітів. Нищити їх мають тим, що всяке багно, кожду калюжу, де виводяться москіти мають заливати нафтою. В суботу, 13. квітня, збирано на улицях міста гроші на фінансовання боротьби з москітами і після скорих обчислень зібрано около 12,000 долярів. Самі бизнесові фірми зложили в протягу тижня 5 до 6 тисяч долярів.

ЗАЯВА ПИСЬМЕННИКА ЯЦКОВА.

Відомий письменник М. Яцків, що замарав своє добре назвище редаґуванням сумної слави „Рідного Краю" й участю в акції Твердохліба й компанії, довгі роки не давав про себе знати. Сидів тихо і працював в одному з банків. Щойно тепер обізвався при нагоді засновин у Львові нового хлібоїдського товариства „Згода". Головою цього товариства мав стати другий ренеґат, ред. В. Демянчук, а редактором нової рептилі М. Яцків. На засіданні розвинулася широка дискусія на тему, чи вживати терміну руський чи український. Аранжери зібрання обстоювали слово руський. Проти цього виступив Яцків і з обуренням покинув засідання.

ЯК СВЯТКУЮТЬСЯ ІМЯНИНИ ПІЛСУДСЬКОГО.

Староство в Долині розіслало до всіх громад повіту ось такий обіжник в справі імянин Пілсудського:

Дня 19. березня припадають імянини першого маршала в Польщі Йосифа Пілсудського. Було би вказаним і побажаним, щоби перед тим днем в кожній громаді рада громадська ухвалила, що в імени громади вишлеться желання панові маршалові. Приказую начальникам громад, щоби безуслівно відворотною почтою донесли, чи такі ухвали в громаді будуть переведені, або — чого не хочу припускати, — такі ухвали не перейдуть. По одержанні відповіди подам начальникам текст ухвал, які громади малиб ухвалити і дам ближчі вказівки.

КОНЦЕРТНА ПОДОРОЖ ПЕРШОЇ КАПЕЛІ КОБЗАРІВ.

Повернулася з великої концертної подорожі 1-ша українська художня капеля кобзарів. Капеля подорожувала 7 місяців і відвідала Надволжа, Урал, Сибір та Далекий Схід. Репертуар складали народні пісні і художні твори українських композиторів. Капеля дала підчас подорожі 179 концертів, на яких перебувало біля 85 тис. слухачів. В самому Владивостоці було влаштовано 19 концертів, що пройшли з великим успіхом.

Підчас подорожі капеля кобзарів не обмежувалася лише концертною діяльністю, а й провадила серед українського населення Сибіру й Далекого Сходу культурно-освітню роботу: знайомила з новітньою творчістю українських композиторів, розповсюднювала журнал „Музика масам", давала поради та вказівки керовникам хорових і музичних гуртків щодо репертуару та збирала етноґрафічний матеріял.

ВСЕУКРАЇНСЬКА ТЕАТРАЛЬНА ВИСТАВКА.

Головмистецтво вирішило зорганізувати в січні 1930 року всеукраїнську театральну виставку. У звязку з цим театральний музей ВУАН звернувся до Головмистецтва з пропозицією виготувати до цієї виставки пляни основних вуличних ставлень українських театрів.

НОВЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО В КИЇВІ.

У Києві засновано філію Української Асоціяції фізиків. Ця Асоціяція обєднує фізиків, що провадять наукову й педагогічну роботу. За науковий орган Асоціяція має журнал „Українські фізичні записки", що його видає в Києві Науково-Дослідчий Фізичний Інститут. Асоціяція має філії в Харкові, Києві, Одесі і Дніпропетровську. Київська філія має вже 50 членів.

10 РОКІВ ТЕАТРУ ІМ. ШЕВЧЕНКА.

Театр ім. Шевченка, що 1[illegible] березня святкував свій 10-тирічний ювилей, бере свій початок з колишнього драматичного театру, який засновано в Києві 1918 р. Він найстарший за всі пожовтневі театри України. Остаточно театр, за ухвалою Раднаркому УСРР, покликано до життя 15 березня 1919 року.

До удержавлення (1925 р., Полтава) театр одвідав Полтавщину, Дніпропетровське, Таврію, Херсонщину, Харківщину.

Сезон 1926-27 р. театр обслуговує: Донбас, Маріупіль. 1927-28 р. та 1928-29 р. працює в Дніпропетровському. Тут театр провів велику роботу художньо-громадського значіння. Театр запровадив нову систему — закриті спектаклі, які кардинально міняють всю театральну роботу. Замісць „вулиці" в театрі посідає певне місце зорґанізований глядач-робітник.

За 10 років своєї праці театр виготував 92 премєри 56 авторів. На українську оригінальну драматургію припадає 38.

Протягом 10 років в театрі в ріжні періоди працювало 267 акторів, більшість з них вихованці театру. Колишні Шевченківці на сьогодні становлять основну кадру по инших державних театрах.

За останні 3 роки театр виставив понад 600 вистав, обслуживши понад 500,000 глядачів. Ці цифри набирають кольосального значіння, бо вони припадають виключно на робітничі центри України: Донбас, Криворіжжя, Миколаїв, Дніпропетровське.

ПЕРШОГО ТРАВНЯ В ЕВРОПІ

КРІВАВІ ПОДІЇ В БЕРЛІНІ И КОВНІ. МАСОВІ АРЕШТИ В ПАРИЖІ. В ИНШИХ МІСТАХ ЕВРОПИ ВІДБУЛИСЯ ЛИШЕ МАСОВІ ПОХОДИ.

БЕРЛІН (Німеччина), 2. травня. — Підчас бійки демонстрантів з поліцією вбито 8 душ, між ними трох поліцаїв. Арештовано 78 комуністів. Ця бійка відбулася між 500 поліцаями та трома тисячами комуністів, що були узброєні револьверами, палками й камінням.

Поліція атакувала барикади, які комуністи збудували на вулицях Берліна. Після кількох повторних атак поліція захопила і знищила барикади при допомозі броневих авт. Переведено численні арешти комуністів у Берліні, а між ними арештовано двох членів парляменту. В инших містах Німеччини першомайські походи робітництва відбулися спокійно.

ПАРИЖ (Франція), 2. травня. — У Франції першого травня пройшло без замітних заворушень. Масові арешти були переведені лише в Парижі, де арештовано 3,500 осіб за спроби порушити роспорядження поліції про підтримку спокою й порядку.

Більшість фабричних робітників не робила, а в околицях Парижа відбулися спокійні походи робітників.

КОВНО (Литва), 2. травня. — Підчас розгону робітничої демонстрації поліція вбила та поранила кількох робітників, що брали участь у поході.

АНТВЕРПЕН (Бельґія), 2. травня—Спокій робітничого походу порушила бійка комуністів між собою, що виникла між троцькістами та сталінцями. Поліція привернула порядок, арештувавши притім двох сталінців.

ВІДЕНЬ (Австрія), 2. травня. — Величезний похід робітництва, зорґанізований соціял-демократичною партією, пройшов спокійно. Лише на провінції в місті Капфенберґ напали фашисти на соціялістичний похід і розігнали його, поранивши кількох демонстрантів. Поліція арештувала 17 напасників.

В державах Балканського півострова та в инших европейських державах день першого травня пройшов спокійно.

МОСКВА (СССР), 2. травня. — Тут відбулася величезна парада червоної армії, в якій брали участь всі роди війська до літаків включно. Таксамо зорґанізовано з наказу влади величезні робітничі походи.

КРІВАВА БОРОТЬБА ВІДНОВИЛАСЯ.

ЗНОВУ ПОЧАЛАСЯ КРІВАВА ВІЙНА МІЖ ДВОМА ҐРУПАМИ МАКЕДОНСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

СОФІЯ (Болгарія), 2. травня. — Чотиримісячний спокій, що був між двома фракціями македонських революціонерів, знову порушений убивством одного революціонера-Македонця, Шозданова, що належав до партії македонського вожда Михайлова. Разом з ним тяжко поранений його приятель Тражанов та вбита донька останнього.

Шозданов був у крамниці Тражанова, коли туди зайшли Македонці з ґрупи вбитого на вулицях Софії Протогорева, в убивстві якого підозрівали Шозданова. Вони відразу поклали Шозданова трупом, а також застрілили доньку властителя крамниці Тражанова та тяжко поранили його самого.

Тепер треба сподіватися нового вибуху міжусобної війни між македонськими революціонерами.

ШІСТЬ МІЛІОНІВ НОВИХ ВИБОРЦІВ.

ПРАВО ГОЛОСУВАННЯ ЖЕНЩИНАМ У ВІЦІ ВІД 21 РОКУ ПРИБАВИЛО ШІСТЬ МІЛІОНІВ ГОЛОСІВ.

ЛОНДОН (Анґлія), 2. травня. — Згідно з новим виборчим законом в Анґлії, що дає женщинам право до голосовання при виборах до парляменту з 21 року життя, збільшилася загальна скількість виборців в Анґлії з 21 міліонів до 27 міліонів. Раніше в Анґлії мали право голосувати лише ті жінки, що осягнули 30 літ життя.

Ці нові виборці тепер є найбільшою передвиборчою загадкою, бо ніхто не може передбачити, за якою партією вони голосуватимуть.

ПОЖЕЖА НА КОРАБЛІ.

ЛОНДОН (Анґлія), 2. травня. — На кораблі компанії Ґвайт Стар Лайн, „Меґантік", що приготовлявся відплисти до Монтреалу, виникла пожежа. В одному з трюмів загорівся груз паперу. Ізза страшного та їдкого диму пожарна сторожа добралася до місця пожежі допера по кількох годинах.

ЗНИК ВАРТОВИЙ.

ЛОНДОН (Анґлія), 2. травня. — Ведуть безуспішні доходження з приводу зникнення королівського ґвардейця, що стояв на варті біля королівського двірця. Ранком полісмен звернув увагу, що біля вартової будки нема звичайного вартового. Він повідомив про це офіцира з охорони королівської палати.

Яких двіста кроків від вартової будки знайшли кріс та шапку вартового. Тепер детективи шукають инших слідів, але не мають успіху.

МУСОЛІНІ ДАЛІ РЕФОРМУЄ.

РИМ (Італія), 2. травня. — Мусоліні готується видати новий закон, що дозволяв би в Італії женитися хлопцям у віці 16 літ, а дівчатам виходити заміж у 14 році, себто в віці на два роки молодшим ніж досі.

Цим шляхом сподівається Мусоліні збільшити приріст населення Італії, про що він особливо дбає.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 11 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorde
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОЛОДЕЧИЙ ЖУРНАЛ

Дня 1 грудня 1927 р. появилося перше число нашого Молодечого Магазину, а до сього часу вийшло шість таких чисел. Кожде з них становить для себе цілість, а всі вони разом видані після певного пляну з тою ціллю, щоби притягнути до себе нашу тут роджену молодь та зацікавити її духовими скарбами нашого народу.

Наша ціль звернена головно в ту сторону, щоби притягнути до співпраці в Молодечім Магазині як найбільше молоді, бо тоді вона зацікавиться більше нашою організацією, самим магазином і всім тим, що звязане з українським життєм тут в Америці й там у старім краю. Тому саме нам залежить так дуже на тім, щоби наші батьки припильнували, щоби цей магазин не припадав порохом, або що гірше, не йшов на смітник, як тільки прийде з почти, але щоб його дитина прочитала й родичам переповіла, що там написане. Це відноситься до молодших і старших дітей. Бо одні й другі знайдуть в тім магазині багато цікавого. От хоч би взяти під увагу два послідні числа, в яких маємо статтю про Квітку Основяненка, батька української повісти, а разом з тим й уривок з його прекрасної повісти „Маруся". Церемонія сватання, яку Квітка так гарно й вірно віддав, зацікавить цілком певно кождого й її прочитає з великим зацікавленнєм кождий культурний Американець. Тому добре зроблять діти, коли покажуть те число Молодечого Магазину своїм учителям по американських школах, бо й вони радо це прочитають і вискажуть про це свою опінію. Рівнож цікаво буде прочитати й чужинцям про наші різдвяні звичаї, тимбільше, що їх описують роджені в Америці українські діти.

В послідніім числі Молодечого Магазину маємо переклад життєпису нашого найбільшого національного поета Шевченка. Життєпис той важний з того боку, що його написав ніхто инший, а самий Шевченко. В тім самім числі маємо картину з життя наших іміграитів в Канаді, написану чужинцем Канадійцем, в якій змальовано тип Канадійця, в якого жилах пливе українська кров, який любить Канаду й дорожить своїм українським походженнем, українською мовою, українськими піснями й звичаями.

Кромі цього поміщуємо в кождім числі одну народну пісню, зладжену нашим відомим композитором М. Гайворонським, а разом з тим подаємо й англійський текст українських пісень, які так гарно перекладає інжинір В. Семенина. Вже з того згляду заслугує цей Магазин на те, щоби його складати й переховувати.

Магазин той призначений для молоді й молодь має з нього користати. Коли цього не буде, так шкода грошевих витрат і вложеної праці. Це повинні мати на увазі в першу чергу батьки, бож видаємо цей Магазин головно для їх дітей.

А. Герутіс.

СПІР ЗА ВІЛЬНО

(Спеціяльна кореспонденція з Европи).

В той час, як у Західній Европі державні кордони більш-менш усталені, Східній Европі ще далеко до „Льокарна". Найбільшою непевністю кордонів відзначається Польща, ця повоєнна Австро-Угорщина. Вона не має сусіда, який би не почував себе нею покривдженим.

До тих кривд належить рівнож і Віленське питання.

I.

Віленського питання не можна розглядати лише в освітленню сучасности. Його коріні сягають в глибину далекого часу, коли Литовці мали могутню державу, котра з початку вступила в персональну, а потім і в реальну унію з Польщею. Але й тоді Литва зберігла досить значну самостійність в законодавстві, у війську і т. д. Між иншим, литовський сойм в свій час зробив ухвалу, яка забороняла Полякам набувати в Литві нерухоме майно. Не зважаючи на часті спроби литовських патріотів розірвати ті пута, які звязували Литву з Польщею, Литовцям не пощастило цілковито відокремитися від Польщі. Анархія, що захопила Польщу, привела до того, що Польщу, а разом з нею й Литву поділили між собою більш могутні її сусіди, як Німеччина, Австро-Угорщина та Росія.

Литва дісталася тоді Росії. З цього часу (1795 р.) на хід литовської історії починає впливати Росія. Спільність долі, під спільним гнетом привела до того, що дотепер неприязна між собою польська та литовська аристократія зблизилися. Це зближення привело до двох великих повстань (у 1830 р. і в 1863 р.) проти російської влади. Але ці повстання не мали успіху. Тоді царська Росія вжила заходів, які нічого не пособили Росії, але дуже болюче відбилися на долі литовського народа. Це була заборона литовського письма. Ці заходи ще більше штовхнули Литовців в обійми Поляків. Значна частина литовської інтелігенції, особливо міської підпала під польський вплив.

Друга половина XIX віку, себто віку пробудження національної свідомости поневолених народностей, проминула для Литовців у тяжкій боротьбі з засліпленою царською адміністрацією. Але ні суворі переслідування царської влади, ні висилки в Сибір, ні польські впливи не могли приспати литовської національної свідомости. Особливо скорим кроком пішло пробудження литовського народу після 1883 року, коли патріярх литовського національного відродження, д-р Басановичюс, почав видавати в Східній Прусії першу національну газету „Аушра" (Зоря), котру таємно розповсюджувано в російській Литві. Не зважаючи на певне ополячення, стара литовська столиця Вільно (Вільніус) знову стала центром національного литовського руху. Після скасовання в 1904 році заборони, почала виходити тут перша литовська щоденна газета тут починає відогравати велику ролю литовське „Наукове Товариство", тут збирається в революційнім 1905 році „великий литовський сойм", що поставив вимоги независимости Литви. Тут було утворено перше литовське правительство, тут же підчас німецької окупації був створений литовський національний совіт. Само собою зрозуміло, що Вільно було тим містом, де була проголошена незалежність Литви, де було зорганізоване перше литовське правительство, де вперше почала відроджуватися литовська армія. Нікому й у голову не приходило, що може настати колись час, що Литовцям доведеться доказувати своє право на Вільно. Це було самособою зрозумілим, як зрозумілим те, що Прага є столицею Чехословаччини.

II.

Але злодійський сусід повернув історію столиці Литви й третину її території в иншу сторону. Вже в початках зародження литовської республики Поляки були тими, що всіма засобами гальмували державно-національні заходи Литовців. Про ті недостойні засоби, до яких бралися Поляки в поборюванню відродження держави литовського народа, нема чого й згадувати, бо вони добре знані й Українцям. Навіть тоді, як незалежність Литви стала фактом, Поляки розпочали шалену агітацію про признання „де юре" литовської держави західно-европейськими державами, а також агітували проти приняття Литви до Ліги Націй.

Але, не зважаючи на всі заходи Поляків, Литва скріпилася й викинула зі своєї території московські банди Бермонда, а також витримала наступ большевиків. 12-го липня 1920 року Литва підписала мировий договір з Радянською Росією, котрим усталено литовсько-російську границю. По цьому договору Вільно залишилося за Литвою.

Як уже сказано, Поляки ріжними заходами перешкаджали праці литовської републики. Вже на зорі відродження обох держав між військами Литви та Польщі дійшло до отвертої боротьби, бо Поляки нераз нападали на литовські землі. Це привело до втручання Антанти, котра в особі лорда Керзона установила демаркаційну лінію, яку названо його іменем. Цеї лінії не мали переступати ні Польща, ні Ливта. Але Поляки знову розпочали війну. Вкінці запропонували Литві мирові переговори, які привели до підписання, в присутности комісії Ліги Націй, договору в Сувалках. Це було 7 жовтня 1920 р. По цьому договору були установлені нові кордони між Польщею й Литвою. Вільно залишилося в руках литовських.

Але вже по двох днях після підписання сувальського договору польський генерал Желіговський захопив Вільно. Всім відомо, що це „повстання" польського генерала було ділом того самого польського уряду, якого представники 2 дні тому підписали сувальський договір. Під ударами польської військової переваги литовське правительство й молода литовська армія змушені були залишити свою столицю Вільно. Але цей злодійський напад Поляків так підніс дух литовської армії, що вона, зле узброєна й боса, після тяжких боїв таки спинила дальший наступ польських військ. Колиб такого опору литовська армія тоді не дала, Поляки булиб захопили всю Литву, що було їх наміром. Про це свідчать ті часті повстання в Литві, які були зорганізовані Польщею, а також ті банди, що то їх Польща організує на території Литви.

Не зважаючи на суворий засуд „Желіговщини", Ліга Націй не мала сили змусити Поляків привернути назад Литві її права. Ліга Націй ніколи не признала за Польщею віленської области. Про це свідчить резолюція Ради Ліги Націй з 10 грудня 1927 р., в котрій питання приналежности Вільна залишається отвертим. Невідомим і некомпетентним суддею зявилася у тій справі Рада Амбасадорів, котра в 1923 році „установила" східні кордони Польщі. Ціну цього „обєктивного" рішення знають всі ті народности, котрі стали великоднім подарунком Польщі в 1923 році. Незаконність рішення Ради Амбасадорів, яка признала в 1923 році східні кордони Польщі, признали всі знавці міжнародного права.

III.

Ніякі того рода сторонні рішення не послаблять (та й не послабили) запалу до боротьби в тих поневолених народів, що боряться за визволення зпід польського гнету. Так саме й Литва не почуває себе звязаною жадними рішеннями Ради Амбасадорів. Литовський нарід, що сам переніс тяжке ярмо чужого панування, щиро бажає добра польському народови. Ми вважаємо, що й в наших інтересах є повна незалежність польської держави. Але між сучасною Польщею і Польщею національних розмірів велика ріжниця. Сучасна Польща цілковито справедливо має імя „тюрми народів". Потоптавши брудним чоботом ті принципи, які й саму Польщу родили до нового державного життя, вона захопила чужі землі, заселені иншими народами. Ніякий нарід, пригноблений Польщею, ніколи не признасть її прав над собою. Тому Польща стала осередком завзятої й жорстокої міжнаціональної боротьби, якої вислід ясний з математичною точністю.

Прийде час, коли 40-міліоновий український нарід зєднається в єдиний нарід, 10-ти міліоновий білоруський нарід осягне свої ідеали, а стара литовська столиця й старовинні литовські землі вернуться до свого матірного пня.

Шляхи до цього ріжні. Але не можна не признати, що найвірнішим шляхом є путь тісного співробітництва тих народів, котрі в сучасній Польщі мають спільного ворога. І чим скорше ці народи зіспоять свої лави, тим скорше прийде великий день їх визволення.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ ГОРОЖАНСЬКИХ КЛЮБІВ.

Стаття д-ра Клодницького „Мої міркування" заслугує на пильну увагу. Треба її добре роздумати, а головно нам, американським горожанам, членам Горожанських Клюбів, котрі беруть участь в американських виборах, котрі утримують свої клюби і котрим залежить на тім, щоби такі клюби були найсильніші.

Кождий, що жиє вже довший час в Америці, знає, що ані горожане нашого походження ані наші клюби не були тим, чим вони є нині, але як всьо поступає, так і ми поступили. У. Н. Союз повстав з маленьких ячейок і дав початок иншим подібним організаціям. Союз дав також початки й теперішним клюбам. Відділи Українського Народного Союза спочатку винаймали домівки на сходини, а опісля купували. А що купно потягає за собою більші видатки, тому робили це в спілці з другими відділами й відділами инших організацій, як також притягали і не-відділових людей. В такий спосіб купували в початках **маленькі** домівки. Всі ті відділи чи товариства виготовляли тоді осібний чартер і називали домівку Горожанським Клюбом, Українською Громадою і т. д.

Коли повстали домівки, то наші люде, — як взагалі багато инших іміграитів — не пірнули в американську політику, бо: ми не були ще горожанами, не знали англійської мови, а до того політика була нам тоді байдужною, бо ми були **іміграитами,** котрі прийшли були за зарібком і мали вертати назад.

Війна нас спинила й змінила наші обставини. Одні постарілися, другі доросли і розвели родини, а майже всі стали американськими горожанами. Богато наших дітей доростає, і се все змінило наше життя, наш світогляд, нашу думку. Наші клюби побачили, що молодь, котра доростає і тут родиться, не має нічого, що моглоби притримати її при своїм народі, при своїх організаціях. Побачили, що не буде кому передати се майно, котре зістало придбане у формі домівок. Тоді почався рух за школою. Хоч діти вчилися по українськи й давнійше, але це не була систематична наука, бо були всякі перешкоди, як брак відповідного місця, фахових учителів і т. п. Брак місця громадянство покриває тим, що розбудовує Горожанські Клюби. В той спосіб малі домівки розрослися у великі прегарні будинки, що коштують і по 50 тисяч долярів і більше. Возьму хочби за взірець Українську Громаду на 23-ій і Бравн ул. у Филаделфії, у котрої початках працював теперішний фін. секретар У. Н. Союза, п. Слободян. Тоді громада мала тільки дві кімнатки й то винаймлювані. Той самий п. Слободян, не бувши довгий час між нами, як приїхав на отворення нового дому, не міг надивуватися нашому поступови.

На все треба часу, людей доброї волі, праці, гроша, бо всього відразу ніхто не мав, не маємо й ми.

Клюби і Громади мають в першу чергу свої українські завдання, а в американських справах беруть участь тільки принагідно. Як сі громади повстали на загальних основах, так вони істнують далі. І нема потреби, щоби такі громади дробилися на групи чи політичні партії. В клюбах маємо між собою людей ріжних переконань і це добре, бо одні других контролюють і підганяють до праці. В американській політиці члени даної громади можуть поступати, як їм совість і розум наказують.

Був я на вічу, де шановний автор „Моїх міркувань" був бесідником. Віче було скликане головно тому, щоби один з наших людей, котрий має міську працю, міг показати своїм босам, що він політик. Він сам говорив, що ми **мусимо** голосувати за републиканською партією, бо чи вона зла чи добра, але вона при владі. Це власне викликало обурення з боку других членів, і я гадаю, що д-р Клодницький має се на думці, коли говорить за партії. Що може се не було на місци, щоби перед чужими манiфестувати наш **спротив**, але не на місці робити з людей політичних дітваків.

Колиб сі клюби зорганізувати в централі, то вийшлоби таке, як з Гетьманською Січю, де всі накази були давані згори: **так**, а не інакще. А міста й стейти ріжняться у політиці. У Ню Йорку демократи, а Филаделфія републиканська. Політики, котрі жиють з політики, скоро доїхалиби кінця і клюбам і централі. Каже шан. автор, що найбільша біда в тому, що ми боїмося зріжничкования і партій, а любимо **гурму,** череду.

А мені здається, що як давний світ, так давно істнують гурми й тільки гурмам треба завдячувати нинішні партії, організації, громади, держави, нації. Все людство не є що инше, тільки гурма-череда, але цивілізована гурма. Бо коли, на думку шан. автора, треба роздробити організації на партії, то тоді, як у партії вийде яке непорозуміння, знову вона роздробиться і так в безконечність, аж усі будуть ходити одинцем. А сього ми собі не бажаємо, хіба наші вороги. Бо тоді їм лекше буде панувати над нами. Партії політичні є і їх як таких треба, але треба знати, що партія має мати на увазі загальне добро, державу, націю. А не так як в Мексику, де одна партія не признає правительства, вибраного другою партією.

Мих. Туркот,
Филаделфія, Па.

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ ЖЕЛАНЬ.

Перт Амбой, Н. Дж. Йосиф Буката $5 ($3 на Рідну Школу, а $2 на „Просвіту" у Львові).

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

ВСІМ ДОПИСУВАТЕЛЯМ І ПРОЄКТОДАВЦЯМ ДО ВІДОМА:

ВСІ ПРОЄКТИ И ДОПИСІ МУСЯТЬ ЖДАТИ НА СВОЮ ЧЕРГУ. ДРУКАРНЯ ЗАВАЛЕНА МАТЕРІЯЛОМ. ВСЕ ЦЕ ВИПРАВЛЕНЕ И ГОТОВЕ ДО ДРУКУ И ЖДЕ НА ВІЛЬНЕ МІСЦЕ В ОРГАНІ. ІЗЗА ВЕЛИКОЇ СКІЛЬКОСТИ НАДІСЛАНОГО У ПОСЛІДНІМ МІСЯЦІ МАТЕРІЯЛУ ЦЕ ЗОВСІМ ПРИРОДНЕ, ЩО ТРЕБА ТЕПЕР ЖДАТИ ДОВШЕ ЯК ТРИ ТИЖНІ НА ПРИМІЩЕННЄ ПРОЄКТУ ЧИ ДОПИСІ.

Б. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ СУД

(Історична повість).

(24)

З Суботова до Чигирина визвав Хмельницького канцлер України Іван Виговський, на просьбу посла Польщі Якова Смяровского. Також генеральна старшина хотіла мати гетьмана в Чигирині, а причиною був також той Смяровскі. Коли в минулому році козаки облягали Замость, Смяровскі приїхав був до Хмельницького від новообраного короля Польщі Яна Казиміра. В часі перемиря сидів у Чигирині як посол Польщі. Послуючи, він одночасно робив службу польського шпіона і агента. Мав нагоду неодно бачити, неодно чути. Про все те доносив шифрованими письмами до Польщі. Він вічно крутився між козацькими старшинами, та богато з ними балакав. Хмельницький знав про се, та приказав дуже пильнувати його. Козаки підглянули, що Смяровскі зайшов до одного вірменського крамаря, та що той крамар тої самої днини щез, хоч раньше з Чигирина нікуди не виїздив. Вірменка, взята на допити, сказала, що муж поїхав до Київа з крамом. Його спіймали вже під самим Київом. Перетрусили і в цибушку люльки знайшли скручену писульку Смяровского до київського воєводи Кисіля. Лист був шифрований. Передали його канцлерови Іванови Виговському. Канцлер, як тоді казали, писар, розшифрував. Смяровскі просив Кисіля донести до Варшави, що його балачки з козацькими старшинами може скрутять вязи Хмельницькому, бо ті старшини дуже ласі на маєтки. Як сього непримиримого гетьмана скинуть і виберуть иншого, то Україна сама верне до польської корони.

Що Вірменина спіймали і скованого привезли до Чигирина, що від нього відобрали писульку до Кисіля, знали тільки ті, що його спіймали і один Іван Виговський. Ні Смяровскі не знав, ні козацькі старшини. Канцлер показав писульку тільки одному Хмельницькому, коли сей надїхав з Суботова. Хмельницький прочитав розшифроване письмо і спитав:

— Чого Смяровскі хоче від мене?

— Був у мене і сказав, що два післанці з Варшави привезли письмо короля. Се письмо він хоче передати гетьманови до власних рук... Мабуть король знов дурить нас якимись обіцянками, щоби ми, повіривши, припинили мобілізацію наших сил.

В тій хвили увійшов вартовий і сказав, що прийшов Смяровскі, та хоче балакати з гетьманом. Хмельницький відповів:

— Перекажеш йому, що королівського письма не возьму до моїх підданчих рук будь як, в чотири очи, бо то була би зневага королівського маєстату. Такий доказ ласки найяснішого короля прийму тільки при всій генеральній, полковій і сотенній старшині, при голосі сурми і літаврів, при громах з гармат. Нехай завтра прийде на майдан.

На другий день на майдані стояла великим півкругом вся військова старшина з хоругвами і бунчуками. За нею стояли сурмачі та довбиші з літаврами, стояли гармати з пушкарями. По середині півкруга стояв стіл, накритий ковром. Праворуч стола крісла з подушками для посла і його товаришів, ліворуч шибениця, про котру ніхто не знав, на що вона. Кільканацять кроків далі стояв критий віз.

Точно в заповідженій годині зявився Смяровскі з двома шляхтичами. То були ті післанці, що Смяровскому привезли королівську грамоту для гетьмана. Козаки завели їх до крісел і вони посідали. В тій хвили гримнули гармати, заграли сурми і літаври. То надійшов гетьман в товаристі полковників. Гетьман станув при столі під бунчуком, полковники півкругом за ним. Смяровскі встав, повагом підійшов до гетьмана, вийняв зза пояса листа і розпочав промову:

— Ясновельможний пане...

Не докінчив, бо Хмельницький махнув рукою, кажучи:

— Не будьте такий горячка, пане посол. Гадаєте, що ми всі зійшлися тут тільки для вас одного? Заки вас вислухаю, мушу ще дещо зорудувати. Тепер я прийшов сюди судити, решта пусте!

Хмельницький звернувся в сторону критого воза і дав знак рукою. З воза вилізли два кати, з головами в червоних каптурах. За собою тягли і витягли звязаного Вірменина, гінця Смяровского. Справилися скоро. Смяровскі пізнав його аж тоді, коли він вже висів на шибеници.

Хмельницький тої операції не бачив, бо весь час позирав на блідого Смяровского. По хвили гетьман промовив до посла:

— Тепер скажіть мені, чого ви хочете від мене? Але коротко, бо я ворог всякого многоглагольствія!

Збентежений тим, що бачив, Смяровскі забув язика в роті. Високопарна промова, яку склав був і передумував цілу ніч, геть вилетіла йому з голови. Без промови не хотів передати листа, а що в голові зробилося темно, стояв, тільки вилупивши баньки на гетьмана. Гетьманови не стало терпцю. Він гукнув, що Смяровским аж потрясло.

— Польський король прислав тебе сюди тільки на те, щоби ти на мене дивився?

Смяровскі очуняв, але не цілком. Вигаданої і вивченої через ніч промови таки не годен був проголосити. Вибовтав недоладно тільки її головні думки:

— Найясніший король Польщі, батько всіх своїх підданих, щирий опікун українського народу, приятель козацького лицарства приказав мені заявити, що при козаках не тільки полишаться непорушними всі ті привілеї, які вони дістали були з ласки попередних королів, але ще й будуть поширені. Найгорячішим бажанням королівського маєстату є, щоби запорожське військо його королівської милости було під булавою вірного сина польської корони Богдана Хмельницького поти, поки божа ласка зволить вдержати його при життю і при добрім здоровлю...

— Брешеш! А то що?! — гукнув один з полковників, витягаючи зза пояса якусь грамоту і показуючи її Смяровскому.

— Бреше! — кричали другі старшини.

Смяровскі сполотнів. Бачучи, що йому не дадуть докінчити, витягнув до гетьмана руку з королівським письмом. Листа не вручив, бо блиснула шабля того полковника, що перший перебив його промову і рука посла з королівським листом впала на землю. Смяровскі обімлів і звалився з ніг. На нього кинулися й инші полковники з добутими шаблями і засікли на смерть.

— Ви подуріли?! — гетьман крикнув. — Сеж посол, особа незаймана.

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

Ч. 82.

ШЕНАНДОА, ПА.

Братство св. Володимира, відділ 98 УНС, ухвалило такий проєкт:

1. Поперти вповні проект відділу 7-го з Мек Аду, Па.

2. Щоби молоді члени, що переходять з молодечого до старшого департаменту, коли зістануть покаліченими, мали допомогу з молодечого департаменту. Бо тепер буває так, що в разі каліцтва молодого члена, коли він ще не набув права на допомогу в старшім департаменті Союза, він лишається без жадної допомоги, хоч і платив роками до молодечого департаменту. Союз заплативби лише тоді, як такий член зістав забитим, коли був ще в молодечім департаменті. Делеґати повинні над цим задуматися, щоби скорше заопікуватися такими покаліченими, ніж домагатися премій для здорових.

3. Щоби старих членів, які не брали лінів, зрівняти щодо плачення вкладок з тими членами, що взяли ліни, бо тепер вони нарікають, що колиб собі складали фонди, то вже малиб по тисячі долярів у руках.

4. „Свободу" висилати лише в одному примірникові туди, де в родині є два члени Союза, що живуть разом.

5. Кожен член мусить діставати календарі в подарунок, бо й так дорого за часопись платимо.

6. Щоби головний секретар звертав відділови вкладки суспендованого члена в сумі, яку він довгує відділови.

За уряд:

Теодор Маргін, предсідатель; **Семен Козак**, касієр; **Іван Чорний**, секретар; **Петро Онисик**, делеґат.

Ч. 83.

БРУКЛИН, Н. Й.

Українське товариство „Запорожська Січ", від. 325 У. Н. С., піддає під розвагу шановним делеґатам ось такий проєкт:

1) Щоби 17-та головна конвенція скінчила раз на завжди з тим, щоби відділ, котрий не має 25 членів, не мав права висилати делеґата на конвенцію, понеже У. Н. Союз поносить великі розходи, платячи подорож і дієту делеґатови, а він може заступає дуже мало членів, приміром 10 або 15.

2) Домагаємося, щоби делеґати застановилися здорово над точкою відділових секретарів, котрі є заразом орґанізаторами, щоби вони мали якусь нагороду від У. Н. Союза, бо тепер ці секретарі змінюються майже що року або й скорше, як тільки щойно вправляться з веденням діловодства У. Н. Союза, бо й не кожен може платити свої гроші на видатки У. Н. Союза.

3) Щоби наложити на членів сиротинський фонд від 1 до 10 центів, бо без нього Сиротинець-Захист не може істнувати. Також просимо шановних делеґатів: не зволікайте таку важну справу, як Сиротинець.

4) Щоби дати полекшу старим членам. Приміром, щоби по 20 літах плачення до У. Н. С. 11 місяців у рік вони платили вкладки, а 12-тий діставалиб нагороду.

5) Щоби 18-літні члени, котрі переходять до повного членства, діставали нагороду. Це поможе краще орґанізувати дітей.

6) Щоби „Свобода" виходила на 6 сторін. Для заохочення дітей до читання „Свободи" треба в ній писати для молодих троха по анґлійськи, мати веселий кутик з українськими надписами і т. п. На це все треба більше місця, як „Свобода" тепер має. Також щоби „Свобода" поміщувала наукові статті, замісць казок, то таким способом ми, Українці, підемо кілька кроків вперед до просвіти.

7) Домагаємося, щоби „Свобода" мала якихось людей на Великій Україні, щоби нас інформували про життє-буттє 38 міліонів Українців, котрі там живуть.

8) Щоби календарі були даром, понеже члени заслугують на це, коли платять вкладки цілий рік.

9) Щоби делеґати старалися на будуче (бо сього року запізно) проголосити конвенцію 4 або 5 місяців наперед, то буде змога помістити всі проєкти в „Свободі" перед конвенцією, а не так, як було перед рочестерською конвенцією, що проєкти друкувалися по конвенції, а були також добрі й важні проєкти.

А. Палащук, предсідатель;
П. Малицький, секретар;
Ст. Лис, касієр;
С. Заблоцький, делеґат.

Ч. 84.

НАЙАҐАРА ФОЛС, Н. Й.

Братство Покр. Пр. Богородиці, від. 351 У. Н. Союза, ухвалило слідуючий конвенційний проєкт:

1) Щоби конвенція ухвалила сталий фонд на Сиротинець, а як зайде потреба, то й наложити на членів не більше як по 5 ц., бо, читаючи проєкти, бачимо, що всі вміють ділити і рахувати Союзове майно, але за свою кишеню не говорять.

2) Тим, що переступають з молодечого департаменту до кляси старших, давати якийсь зворот, але тільки тим, що платили вкладки не менше як 15 літ.

3) Щоби дітей принимати до Союза без ріжниці чи їх родичі належать до нього, чи ні. Таким способом дістанемо молодих сил на пізнійше.

4. Часопись „Свобода" щоби далі виходила в тім напрямі та величині, однак без оголошень. Коли редакція „Свободи" має досить поплатних оголошень, то нехай дадуть ще дві сторони на оголошення.

5) Календарі най зістануться по старому, бо як зачнем шарпати з купи, що складалось 35 літ, то за 5 літ розберемо все.

6) „Ендавмент" і „20-літний пеймент" зрівноважити з американськими асекураціями, як у премії так і в дивіденді.

7) Секретарів оплачувати зі Союза не можливо, а коли на конвенції буде більшість, щоби платити, то тоді має бути заплачений кождий секретар після його праці.

8) Щоби гроші до У. Н. Союза посилати і оплачувати з премій, а не з відділових грошей.

9) Щоби конвенція відбувалася що чотири роки, але на конвенцію висилати стейтових делеґатів, а не з кождого відділу, бо се велика розтрата. Ці гроші можна зложити на народні цілі.

Щодо Екзекутиви й Уряду то лишаємо для конвенції. Там будуть делеґати, люди вибрані, тай поведуть справу як слід.

За уряд бр. Покр. Пр. Богородиці, від. 351 У. Н. Союза:
Василь Хоміщак, предсідатель;
Іван Борак, секретар;
Мих. Гупайло, касієр і делеґат.

Ч. 85.

БАЙОН, Н. ДЖ.

Бр. св. Михаїла, від. 213 У. Н. Союза, ухвалило слідуючий проєкт:

1. Щоб новоприступаючим членам було звернено з головної каси У. Н. Союза за оглядини доктора, як рівнож і дітям, котрі переходять з дітючого департаменту до старших. Оплата доктора членами спинює зорґанізовання нових членів до У. Н. Союза.

2. Щоб дітей приймати й не членів до орґанізації. Є богато дітей, котрих можна би вписати до У. Н. Союза, але з тієї причини, що їх батьки не є членами, вони лишаються поза Союзом.

3. Коли дитина стоїть в Союзі без перерви 15 років, то при переході в старші члени такій дитині треба виплачувати якийсь процент з того, що вона заплатила за 15 років.

4. Членам, котрі стоять безперивно 25 років, дати полекшу в той спосіб, щоби вони платили лише фонд посмертний, а від усяких других фондів були звільнені.

5. Щоби часопис виходив на 6 сторін: 2 сторони на оголошення, а одну сторну на писання в анґлійській мові, щоб дати можність дітям обзнакомлюватись з українським рухом, як національним, так і орґанізаційним.

Щоби „Свобода" була редагована в національнім дусі. Щоб її висилати тільки одно число туди, де є більше як оден член в родині членом Союза.

6. Щодо Захисту-Сиротинця, то наш відділ є за тим, щоби скорше приступити до будови його. Щоб на 17-тій конвенції шановні делеґати ухвалили, щоби кождий член обовязково платив 1 доляр на рік на фонд Сиротинця, бо в такий спосіб можна скорше роздобути гроша, а на добровільних датках ми Сиротинця не збудуємо.

7. Наш відділ проєктує, щоби конвенція відбувалась що 5 років.

8. Щоби було трохи більше обмеження щодо висилання делеґатів на конвенцію. Відділи, котрі не числять 50 членів, щоби не мали права висилати делеґатів. В той спосіб заощадимо богато гроша і такі відділи, а головно їх урядники, будуть більше старатися в орґанізованню членів, щоб відділ збільшити так, щоби він міг вислати делеґата на конвенцію. Конвенція цього року буде коштувати 40,000 долярів, а на добрий розсудок то моглоб обійтися й з 20,000, а других 20,000 можнаб ужити на Сиротинець.

9. Відділам, котрі роблять якісь підприємства на дохід Сиротинця, щоб оголошення в цій цілі містились в Свободі даром.

10. Щодо календарів, то теперішня система непрактична, бо відділи богато тратять. Крім того відділові секретарі мають богато клопоту, а той нещасливий секретар має й так досить роботи, а ще мусить їсти своє серце з календарями. Отож наш відділ проєктує, щоби було голосовання по відділах над календарями; скільки відділ замовить, стільки й присилати йому календарів.

11. Висказуємо вотум довіря головним урядникам і редакторам У. Н. Союза за щиру й чесну працю, котрі дали доказ гарного провадження орґанізації, тому вони вповні заслуговують на новий вибір.

Бажаємо 17-тій Конвенції доброго успіху в нарадах на добро орґанізації і на славу українському народови.

За уряд:

Иосиф Кобрин, предсідатель і делеґат; **Микола Путас**, секретар; **Андрій Романів**, касієр; **Юрій Бойко**, делеґат.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 4. мая, в годині 7.30 вечером, під ч. 435 Мейн ул. Кождий член і členиця повинні явитись на сих зборах, бо будуть важні справи до полагодження. Котрий член або членкиця не явиться і не подасть відповідного оправдання, буде караний після статута. — В. Матвіяс, предс.; Г. Ни..., кас.; М. Сас, секр.

Хто винен. — Що? Вісім годин мусиш працювати? Мені це не сподобалося би!

Мені також ні. Це подобається лише мому шефові.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Ювилей Союзового Товариства.

Товариство „Єдність", від. 163 У. Н. Союза, відсвяткувало дня 10. березня свій 10-літний ювилей. Свято відбулося у Січовім Домі.

Отворив його гром. Іван Хмелик, представивши ціль свята та минувшину товариства. Згадав рівнож і за п кійних членів, яких память пошанували присутні повстанням з місць.

Відтак хор товариства відспівав під проводом гром. С. Гвіздя декілька пісень, які присутні повитали рясними оплесками.

Гром. Осип Федюк переповів історію товариства. Молода Стефанія Гвіздь грала на пяно. Головний предсідатель У. Н. Союза, гром. Т. Грицей, згадав про початки товариства, а далі говорив про ті добродійства, які спливають на наших іміґрантів, що згуртувалися біля У. Н. Союза. Головний предсідатель представив широко діяльність У. Н. Союза та його міліону маеткову силу, закінчуючи тим, що кождий член Союза може гордитися, що належить до такої славної й могучої орґанізації.

Відтак співав ще раз хор, а по тім наступила спільна вечера. При веселій забаві забрав слово предсідатель товариства, гром. Гвіздь, і згадав за Сиротинець-Захист, що має повстати при У. Н. Союзі. Присутні зложили тоді поважну суму на ту так гарну ціль.

Згадане товариство зробило на всіх дуже гарне враження і піднесло духа Союзовців.

Петро Мельник,
член 163 відділу.

ВЕСНА.

Наоколо все ожило,
Вже прокинулось зі сну:
З гір струмочки покотились,
Зустрічать біжать весну.
Щось лепечуть дивно миле,
Серцю любе, чарівне
І спішать, що мають сили,
Мов за ними хтось жене.
Землю жайворонок кинув,
В небесах замерехтів;
Золоте стрічать проміння
Гень у небо полетів.
Там, купаючись в блакиті,
Лле трілери чарівні,
Заливаючись, співає
Пісню радости весні.

П. Т.

Ще невдоволена. Він (у запалі): Ах, серденько, коли ти вислухаєш мене, я віддам тобі ціле моє життя та старатисяму сповняти найдрібніші твої бажання!

Вона: Це дуже гарно, алеж хто буде сповняти мої великі бажання?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ТРОЙ, Н. Й.

Жертва на „Рідну Школу".

На Рідну Школу зложили на руки делеґата Льва Ясінчука: Укр. Братство св. о. Николая — $25; Укр. Сестрицтво св. Ольги і Укр. Горожанський Клюб — $10; о. Йосиф Боднар — $5; М. Місінович, П. Ковальчик, М. Юзеньків, П. Покида, І. Дмитерко, Текля Данила, Горпина Левкович і О. Заяць — по $2; М. Тихоня, В. Повалюк, Д. Кермон, А. Бачинський, І. Шашкевич, Параскевія Стадник, Анна Кермон, Олена Качмар, П. Кучма, Катерина Барник, Марія Пняґа, І. Ткач, Я. Джинджиристий, П. Джинджиристий, Г. Джинджиристий, І. Бачинський, М. Деревецький, Т. Мельник, І. Романишин, П. Мосевич, А. Пендер, М. Барник, Г. Лісовський, А. Філь, І. Данила, Анастазія Футулуйчук, Анна Барна і П. Бойко — по $1; С. Бомба — 75 цнт.; В. Суханьчак, П. Ланиця, В. Данила, М. Данила (молод.), Рузя Покида, Олена Данила, Марія Кучма, П. Олійник, В. Губіцький, Я. Шклярик, Д. Тимочко, Анна Бомба, Анастазія Сушко, Марія Гучко, Анна Данила, Марія Барник, Н. Н. — по 50 цнт.; Н. Н. — 25 цнт.

Разом зібрано жертв на суму **$103.50,** котру то суму Комітет віча передав на руки д. Льва Ясінчука.

Максим Місінович
і Олекса Заяць, секретарі.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Звіт з діяльности Комітету Будови Народного Дому в Підкамені, п. Броди.

У „Свободі" ч. 10. з 14. січня 1928 р. була оголошена відозва до одноміщан Підкаменя, п. Броди, в справі будови Н. Дому.

З кінцем січня 1928 р. ми заснували Комітет для збирання жертв на будову Н. Дому. Перші добровільні жертви зложили самі земляки з міста Підкаменя. Це були такі жертводавці: А. Пасічник $50; А. Федунець $30; А. Барщевський $25; М. Шимкова, А. Салістин, І. Пляшовський по $15; Й. Чернявський $10; А. Вишньовський, І. Римець, Н. Гуляґроцький, Р. Червінська, Г. Янішевський, І. Тивонюк, Я. Паньчук по $5; С. Вишньовський $3.50; М. Рісс $3; Т. Дацко та Й. Бахтік по $2; Ф. Іванчишин, А. Дацишин по $1.

Перший баль з 26. серпня 1928 р. в Йонкерсі, Н. Й., приніс чистого доходу $136.

Другий баль був уряджений в Ню Йорку, Н. Й., 3. березня 1929 р. Чистий дохід з нього був $103.76.

У 1921 році був заснований комітет, котрий збирав жертви на Підкамінь і Броди. Від того комітету осталося $15. Ці гроші тепер вжито на Н. Дім в Підкамені. На листи зложили слідуючі особи: В. Романишин І. Дачинський, В. Дзубак, Н. Н. по $5; П. Стасюк, І. Сокирка, І. Романич по $2; В. Цільник, Н. Корж, Л. Львов, К. Лутин, Ф. Кість, І. Ломпіцький, Н. Гладун, Я. Корнат, І. Селесін, В. Тарновецький, Н. Палиця, А. Дацишин, А. Ганчарик. по $1; Ю. Підбурський, Д. Торбак, А. Тумаюк, В. Паньчишин по 50 ц; Д. Кімбінь, В. Цурковський, І. Костюк по 25 центів.

Вислано до краю: $500.
Пересилка грошей $5.75.
Другі розходи $7.50.
Разом доходу було $514.01.
Загальний розхід виносить $513.25.

Осталось в касі 76 центів.
За Комітет:

А. Пасічник.

— Коли віддасьте мені тих 180 долярів, що я вам позичив тому півтретя року?

— Ваше питання пригадує мені дуже мого наймолодшого синка.

— Що ваш син має спільного з вашими довгами?!

— Знаєте, він також завдає мені питання, на які я не вмію відповісти.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Нехай тих кілька слів, які понижче сказані, стануть пересторогою для всіх членів У. Н. Союза і читачів „Свободи".

Дня 8-го квітня у фабриці автомобілів покидали робітники роботу, а між ними й український робітник Іван Фесюк, котрий зігнувся й визбирував знаряддя, яким через день виконував роботу. В той самий час Італієць, на імя Джордж, зайшов несподівано із заду і хотів собі пожартувати над І. Фесюком. Він відкрив вітер і пустив ґумовою кишкою т. І. Фескови в задний отвір. Цей вітер дув так сильно, що продер штани і гнав задним отвором в середину та порозривав внутренности.

На другий день забрали І. Фесюка до шпиталю й зробили операцію, а 12-го квітня він умер в тяжких муках. Італійця-робітника арештували й він тепер очікує суду.

Покійний І. Фесюк родився в селі Джураки, повіт Солотвина, в Західній Україні, а до Америки приїхав в 1909-ім році. Тому, що був здоровий та витревалий, працював по залізних фабриках та виконував тяжку роботу. Ця сила і здоровля, яким покійний тішився, стримували його від обезпечення так, що з великими труднощами вдалося мені намовити його в 1923-ім році вступити до тов. „Єдність", від. 163-го і до У. Н. Союза.

Покійний І. Фесюк був дуже доброю людиною. Він був згідливий, уступчивий, що могло в деякій мірі причинитися до такої смерти як його стрінула.

Він розстався з цим світом ще в молодім віці, проживши всього 36 літ. Оставив молоду жінку вдовою і троє дітей сиротами у віці від двох до восьми літ.

Дня 16-го квітня відбувся його похорон. Прийшло богато знайомих та рідних, щоб востаннє попрощатися з покійним. Члени тов. „Єдність" віддали покійному останню прислугу і проважали тіло його на місце вічного спочинку.

Нехай буде йому земля пером!

Григорій Фрайт,
член У. Н. Союза.

—o—

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Дня 23-го квітня, 1929 року, померла Анна Решетар, членниця товариства „Вільні Козаки", від. 116 У. Н. Союза. Вступила вона до У. Н. Союза 27-го листопада 1922-го року. Покійна походила із Закарпатської України зі села Ластомір, повіт Шихалівці. Мала 44 роки. Оставила мужа Григорія Решетаря і троє дітей-сиріт. Небіжка, як Угорчанка, любила дуже українське товариство. Вона була при його заснованню й вступила в членство з цілою фамілією. Була примірна членниця і завжди жертвувала на народні цілі, як „Рідну Школу", інвалідів, і т. д.

Похорон відбувся 27-го квітня 1929 року. В похороні взяло участь тов. Вільні Козаки.

Земля їй пером.

Павло Стадник, секретар.

В гостинниці до стола, біля якого сидить уже кількох гостей, підходить іще якийсь та питається:

— Перепрашаю, чи не найшлося би ще тут вільне місце для мене?

Один із гостей (непривітно): Так, ще є одно місце під столом.

Тамтой відтинає йому:

— Дякую, але не хочу забирати вам вашого пізнішого місця — ви його напевно займете по всьому.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".